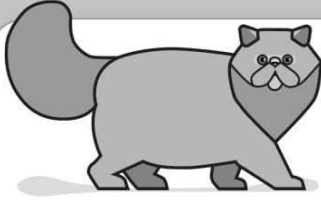

YLIJALOSTUS & ANATOMISET ÄÄRIPIIRTEET

Miksi ne ovat ongelmia?

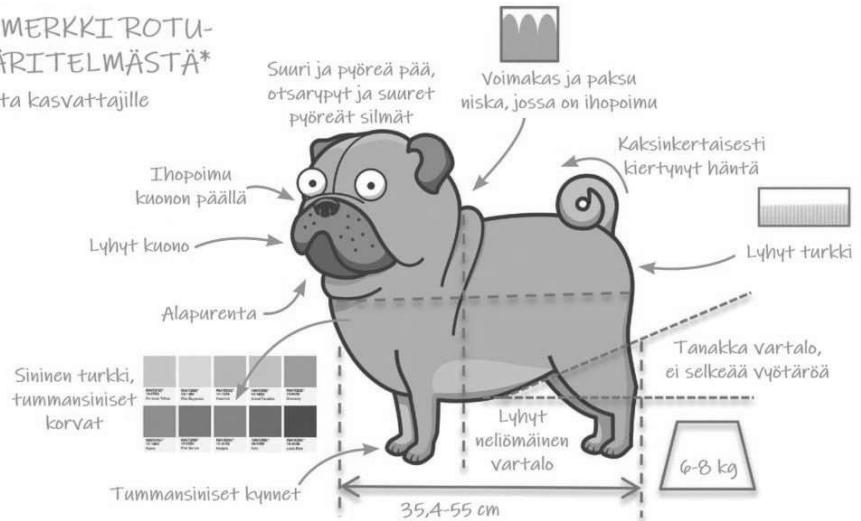
Suomentanut Meeri Järvinen 2025

Ylijalostaminen

ESIMERKKI ROTU-
MÄÄRITELMÄSTÄ*
Ohjeita kasvattajille

➤ **Anatomisia ääripiirteitä** tavoitellaan jalostuksessa ulkonäön vuoksi (esim. lyhyt kuono, laskeva selkälinja, ulkonevat silmät, roikkuvat silmäluomet, ihopoimut, ahdas kallon rakenne) eläinten terveyden kustannuksella.

*Vaikka tämä esimerkki on osin fiktiivinen, se on saanut innoituksensa oikeista rotumääritelmistä. Rotumääritelmät (tai niiden tulkinnot) voivat olla hyvin äärimmäisiä.

Taustatekijät

- Tiettyjen rotujen kysyntää lisäävät mainonta, elokuvat, sosiaalinen media ja julkisuuden henkilöt.

- Omistajien tiedon puute ylijalostuksen terveys- ja hyvinvointivaikutuksista (esim. kuorsaamisen mieltäminen normaaliksi).

- Sääntelyn vajaavaisuus (esim. anatomisia ääripiirteitä ja jalostusoloja koskien).

Haittoja eläimille

- Anatomiset ääripiirteet voivat vaarantaa eläimen terveyden ja hyvinvoinnin sekä johtaa **kärsimykseen**, kuten hengitysvaikeuksiin, ylikuumenemiseen, nivelkipuihin, iho-ongelmiin ja silmien haavaumiin.
- Lemmikki voi tarvita **mittavia leikkaushoitoja**, jotta se voi hengittää tai kävellä normaalisti, ja synnytys on usein tehtävä keisarinleikkauksella.
- Sisäsiittoisuus lisää perinnöllisiä ongelmia, jotka aiheuttavat kärsimystä ja ennenaikaisen kuoleman.

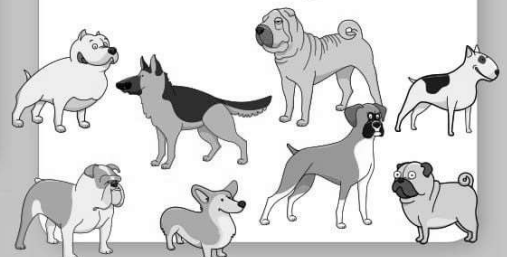
Haittoja omistajille

- **Korkeat ja yllättävät eläinlääkäri- ja leikkauskulut.**
- Lemmikin terveyshaasteista ja ennen-aikaisesta kuolemasta seuraava **murhe**.
- Epäterveestä lemmikistä **huolehtimisen vaatimus** (esim. lämmön, innostumisen ja aktiivisuuden välttäminen).
- **Odotukset lemmikin omistamisesta eivät täyty.**
- Sairaiksi jalostetuihin eläimiin liittyvät **tunteeet ja säädökset**.

Yhteiskunnallisia haittoja

- Kysynnästä johtuen **vastuuttomien kasvattajien ja pentutehtailijoiden määrä lisääntyy**.
- **Käyttäytymisen ongelmat** lisääntyvät, jos lemmikit vieroitetaan liian varhain tai niitä ei sosiaalisteta.
- **Tautien leviämisen riski** kohoaa ulkomailta tulevien eläinten mukana (esim. raivotauti, moniresistentit bakteerit, tauteja kantavat punkit ja kirput).
- **Ei-toivottujen pentujen ja aikuisten lemmikkien määrä lisääntyy.**

Vaikka tällä sivulla on käytetty mopsia esimerkkinä, monet muutkin lajit ja rodut kärsivät ylijalostuksesta.

YLIJALOSTUS & ANATOMISET ÄÄRIPIIRTEET

Miten tilannetta voidaan parantaa?

Lemmikin-omistajat

- Konsultoi eläinlääkärää ennen koiran hankintaa.
- Älä osta lemmikkiä kasvattajalta, joka kasvattaa anatomisia ääripiirteitä.
- Älä hanki koiraa tai kissaa netistä tai muusta epäilyttävästä lähteestä.
- Jos ostat rotulemmikin, pyydä aina saada nähdä pennun emo ja saada sen rekisteritodistus.
- Varmista, että eläin on tunnistemerkitty ja ilmoitettu tunnisteella rekisteriin.

Eläinlääkäri- & eläinsuojelujärjestöt

- Lisää tietoisuutta ylijalostuksen riskeistä.
- Suosittele ja ota käyttöön eläinlääkärin kirjaamia terveystodistuksia.
- Suosittele terveystarkastuksia ennen eläimen käyttämistä jalostukseen.
- Luo eläinlääkäreille järjestelmiä, joilla voi jakaa eläinten terveystiedot sekä ylijalostuksesta johtuvat leikkaukset ja sektiot.
- Tee yhteistyötä kansallisten kennel- ja kissaliittojen kanssa.

Eläinlääkärit

- Neuvo (tulevia) omistajia ja kasvattajia eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyen.
- Älä normalisoi anatomisia ääripiirteitä ja niistä johtuvia oireita, kuten kuorsausta.
- Dokumentoi kaikki ylijalostukseen liittyvät terveys- ja hyvinvointiongelmia.
- Olet ilmoitusvelvollinen toimenpiteistä, joilla pyritään korjaamaan perinnöllisiä vikoja.
- Tee sektio vain hätätapauksessa.
- Älä tee keinosiemennystä koirilla tai kissoilla, jotka eivät kykene itsenäisesti parittelemaan tai synnyttämään.

Kasvattajat & muut jalostusta* tekevät

- Laita terveys ja hyvinvointi etusijalle jalostuksessa ulkonäön sijaan.
- Älä käytä jalostuksessa eläimiä, joilla on anatomisia ääripiirteitä.
- Hyväksytä eläinlääkärillä jalostukseen käytettävien eläinten terveys ja sopivuus ennen jalostusta.
- Harkitse risteyttämistä, jos kyseessä on ylijalostettu rotu.
- Älä normalisoi anatomisia ääripiirteitä ja niistä johtuvia oireita, kuten kuorsausta.
- Tunnistemerkitse ja rekisteröi kaikki pennut asianmukaisesti.
- Pidä kiinni ulkomaillevientivaatimuksesta ja luovutusiästä, joka on kissoilla 14 vk ja koirilla 7-8 vk.

Poliitikot & päättäjät

- Kiellä ylijalostus eläinten hyvinvoinnin suojelemiseksi.
- Rajoita jalostustoimintaa terveyteen ja hyvinvointiin perustuen.
- Tee kissojen ja koirien mikrosirusta ja sen rekisteröimisestä pakollista.
- Lisää lemmikkien tarkastamista rajalla.
- Säätelemme lemmikkien nettikauppaa.
- Korota eläimiä koskevien rikosten seuraamuksia.
- Auta lisäämään tietoisuutta ylijalostuksesta.

Kasvattajaliitot & -järjestöt

- Valvo jalostusta koskevien standardien täyttymistä ylijalostuksen ehkäisemiseksi.
- Kannusta kasvattajia laittamaan terveys ja hyvinvointi etusijalle ulkonäön sijaan.
- Kouluta tuomareita tunnistamaan eläimen terveydentila.
- Älä hyväksy tai palkitse näyttelyissä eläimiä, joilla on anatomisia ääripiirteitä.
- Ota käyttöön jalostusyksilöiden terveyden seurantaohjelma.
- Tee yhteistyötä eläinlääkärien kanssa terveystarkastuksista, ääripiirteitä korjaavista leikkauksista ja sektioista tietojen keräämiseksi.

Tutkijat & kouluttajat

- Kouluta eläinlääkäreitä ja kasvattajia rotutyypillisistä terveys- ja hyvinvointiongelmista.
- Tutki ylijalostuksen terveys- ja hyvinvointivaikutuksia.
- Kehitä tutkimukseen pohjautuvia suosituksia fyysisille ominaisuuksille ja niiden testaamiselle.

Somen käyttäjät, mainos- & tv-alat

- Älä käytä mainonnassa tai elokuvissa eläimiä tai piirroseläimiä, joilla on anatomisia ääripiirteitä.
- Älä luo tai jaa "hauskoja" videoita eläimistä, joilla on hengitys- tai liikkumishaasteita tai ylijalostuksesta johtuvia ongelmia.
- Auta lisäämään tietoisuutta ylijalostuksesta.

Julkisuuden henkilöt

- Ole esimerkki - älä osta tai mainosta lemmikkejä, joilla on anatomisia ääripiirteitä.
- Auta lisäämään tietoisuutta ylijalostuksesta.

* Jalostus = kaiken tyyppinen ihmisen hoidossa olevien eläinten lisääminen, ei pelkästään tavoitteellinen kasvatustoiminta

Tämän materiaalin ovat tuottaneet yhteistyössä Federation of Veterinarians of Europe ja Federation of European Companion Animal Veterinary Association.
Materiaali on tehty FVE:n ja FECAVA:n yhdessä 2018 laatiman artikkelin pohjalta. Lisää yksityiskohtaista tietoa saat nettisivuiltamme.
Suomentanut Meer Järvinen 2025.

Haluatko lisätietoa?

| www.fve.org | www.fecava.org |

